

ПЪТЕПИС

Разходка с влак Кърджали – Подкова

Автор Маргарита Павлова

„Всяко дълго пътуване започва с една единствена стъпка” е казал древнокитайският философ Лао Дзъ, затова в ранното утро на 18 януари 2020 година направих първата крачка към пътешествие с влак. На този ден християните почитат паметта на Свети Атанасий Велики. В народните вярвания Свети Атанас е познат като властелин на снеговете. И точно на този ден той, облечен с копринена риза, отива на бял кон в планината и се провиква: „Иди си, зимо, идвай, лято!” Затова и празникът е известен като „Среди зима“.

И ето, по средата на зимата в студеното януарско утро на Атанасов ден, трепетно вървя към гара Кърджали. Носталгия и радост бликат дълбоко в гърдите ми... И си спомням детството... Нощите, или по-точно ранните утрини, в които цялото ми семейство тръгнахме с влак на море. И както казвах тогава, а и днес, тук на гарата мирише на влак. Траверсите са същите, линиите и семафорите също, но от тогава са минали четиридесет години и сега тръпна в очакване... пътешествието да започне час по-скоро.

Гара Кърджали

Ето я и мотрисата - модерна, лъскава и цветна. Влизам, вътре е чисто и топло. Жена на моята възраст ме посреща и ме кани да седна. В края на пътуването ще

разбера, че е Началник влак. След малко леко, леко потегляме и вълнението ми се засилва. Скоро преминаваме по „Арденски мост“ и си спомням, че в началото трасето на влака е трябвало да бъде изградено по дефилето на река Върбица - без да влиза в град Кърджали, но... през 1926 година тогавашните управници на града използвали идването на Кимон Георгиев, който по това време бил министър на железниците и настоявали пред него за промяна на трасето. Кимон Георгиев се ангажирал с исканията им и съдействал да бъдат отпуснати 10 милиона лева от държавата, за да се построи железопътен и шосеен мост над река Арда, наречен по-късно „Арденски мост“. Жестът на Кимон Георгиев се дължи и на това, че той е отдал част от живота си на Кърджали, като офицер през 1914 г.

Днес искам да уточня, че най-много трудности са срещнали изпълнителите при тунелното строителство преди гара Кърджали, но въпреки това **на 8 ноември 1931 година е посрещнат първия влак в Кърджали, идващ от Хасково.**

Вестник „Нов живот“

Първа фотография: Посрещане на първия влак в Кърджали – 8 ноември 1931 г.

Втора фотография: Влакът преминава по моста на река Върбица (Сютлийка).

А сега... тихо се движи мотрисата успоредно на левия бряг на река Върбица, когато пред очите ми се появява чудноват мост във формата на дъга. Той се намира в района на сегашната спирка Джебел. Изграждането му е започнало през 1928 година. Поради неудачи при проектирането му изграждането закъснява. Освен това на 11 ноември 1928 г. при силно прииждане на реката е разрушено всичко, а през декември 1930 г. придошлата река отново отнася част от устоите му. По сведения на вестник „Арденска дума“ (брой 228/1932 г.), този мост струвал скъпо и прескъпо и затова е наречен „Милионерката“.

Преминаваме на отсрещния бряг на реката и скоро ще пристигнем на гара Момчилград. Там през лятото и есента на 1932 г. се работи за завършване на гарата и този ентузиазъм е отразен от известната журналистка Мара Михайлова във вестник „Ардинска дума“. Дописки четем и в други вестници: *„На 4 декември към 10:30 часа първият влак е в Кърджали посрещнат от ръководителите на града и окръга, както и от многохилядно гражданство. Тук пред арката се прерязва лентата. Препълненият влак бавно потегля за Момчилград. След него тръгва и втори препълнен със стотици гости. Двата влака тържествено преминават река Арда по новопостроения мост.*

Влаковете бавно навлизат в района на гара Момчилград. Първият влак и високите гости - министър председателят Никола Мушанов, министърът на железниците Стоян Костурков и др. сърдечно са посрещнати. От 5 декември влакът започва да се движи по разписание. За началник на гарата в Момчилград бил назначен Никола Атанасов от Пловдив. Неговият антураж бил - един ръководител на движението, 2 стрелочници, 2 възглицари и един водоснабдител. Гарата имала четири коловоза: първият за разтоварване, вторият и третият – приемно-отправни и четвъртият – към депо“.

Днес близо 90 години по-късно гарата изглежда така.

Гара Момчилград

А преди много, много години, ето този локомотив наречен „Евдокия“ е спрял на гара Момчилград.

**Локомотив „Евдокия“ на гара Момчилград
Фотографията е от списание Родопи, брой № 5/1976 г., статията е
„Железният път през Източните Родопи“,
автор Тодор Коруев**

Последната част от железопътната линия Русе - Подкова е отсечката от Момчилград до Подкова. Тя е построена през Втората световна война. Строителството ѝ започва в началото на 1941 г. и е завършено на 20 ноември 1944 г.

Докато стигнем Подкова минаваме през гарата на село Птичар.

Гарата на село Пгичар

В това китно селце на 23 януари 1967 г. е роден световно известният шангист Наим Сюлейманоглу - 3 пъти олимпийски шампион, 7 световни титли, 7 пъти европейски шампион и 46 подобрени световни рекорда.

Върнах се в спомените ми назад във времето. Виждала съм Наим в Кърджали, но така и не се запознах с него. Радвам се за постиженията му и за това, че е от нашия край.

А моето пътуване продължи към Подкова, там се намира дървената джамия. Тя е изградена без нито един пирон. Наричана е „Джамията на седемте момичета“, защото легендата разказва, че е построена от 7 девойки за 1 нощ, след което никой повече не ги видял. Това се случило на 6 май и оттогава до днес на този ден, всяка година в двора на джамията се събират вярващи от близо и далеч. В момента тя е определена за паметник на културата от регионално значение.

Гара Подкова

И така... „Половината от забавлението при пътуването е естетиката на изгубването“, казва американският поет и писател Рей Бредбъри. И аз днес се изгубих в мислите си за времето, когато са строили железницата в Източните Родопи. Изгубих се между двата свята - на създанието и реалността. Минах над две реки и събудих спомените си от детството... когато пътувахме с моето семейство с влак на море. И във влака имаше толкова много хора, че съм спала върху куфара в коридора на вагона. „Прикачвахме“ се на Горна Оряховица. Странен израз, но жепейците знаят какво означава това. Такива времена бяха. И ако трябва да покажа как точно се случи моето

изгубване между двата свята, по средата на зимата, точно на 18 януари, то изглежда точно така.

Фотографията е направена от Маргарита Павлова, автор на пътеписа по време на пътешествието

Пътуването ми започна в 7:30 часа от гара Кърджали за Подкова на Атанасов ден. Връщането бе отново с влак. Ако идвате в Източните Родопи, моля, минете по този маршрут, по мостовите, които ни събират, над реките, които разказват легенди и се вслушайте, тук Орфей все още свири на своята лира.

Бележка:

В разказа е използвана информация от статии, отпечатани в местни издания:

- Ингилизов, Тодор. Навършиха се 60 години от пристигането на първия влак в Момчилград / Тодор Ингилизов. // Нов живот (Кърджали), № 197, 15 дек. 1992, с. 3.;
- Ингилизов, Тодор. Мощно „Ура“ оглася долината на Момчилград преди 68 г.: Родопчани посрещат с ентузиазъм първия влак / Тодор Ингилизов. // Нов живот (Кърджали), № 5, 11 ян. 2001, с. 4.;
- Ташева, Василка. Когато влакът стигна до Кърджали: Той спира на местната гара през 1931 г. / Василка Ташева. // Репортер юг (Кърджали), № 25, 7 февр. 1994, с. 8.;
- Коруев, Тодор. Железният път през Източните Родопи / Тодор Коруев. // Родопи, 1976, № 5, с. 29-30.